

Ụlọ ọrụ ndị amaala Akurungwa idi uchu

**Ulo ọrụ ndị amaala
Akurungwa idi uchu**

© Copyright, Brain Builders Youth Development Initiative (BBYDI)

Isiokwụ

Okwu mmalite	1
Ighota ikike na ọrụ anyị dị ka ụmụ amaala	3
Ngwa maka itinye aka na ụmụ amaala ka emechara ntuli aka na ijide gọọmentị	4
Ntinye aka ụmụ amaala na ijide gọọmentị ịza ajụjụ site na nnwere onwe ozi (FOI) lwu	5
Mmekọrịta ụmụ amaala na ijide gọọmentị ịza ajụjụ site na ntị ọha	9
Mmekọrịta ụmụ amaala na ijide gọọmentị na-aza ajụjụ site na Nzukọ Obodo	12
Mmekọrịta ụmụ amaala na ijide gọọmentị aza ajụjụ site na arịrịọ	15
Mmekọrịta ụmụ amaala na ijide gọọmentị ịza ajụjụ site na ngalaba ikpe	20
Mmekọrịta ụmụ amaala na ijide gọọmentị ịza ajụjụ site na akwụkwọ ikike ụmụ amaala	22
Mmechi	25
Ihe ndị ọzọ	26

Okwu mmalite

Ka emechara ntuliaka e mere na Najirija nso nso a, nke mere na Februwari 25, 2023, na Machi 18 2023, onye isi ala a họtara ahọtara, osote onye isi ala, na ndị ọrụ ndị ọzọ a họtara ebidogo ọchịchị ha. Onye isi ala a họtara ahọtara na osote onye isi ala malitere ọrụ ọchịchị na ọnwa Mee 29, 2023, ebe ndị otu National Assembly ga-añụ iyi na ọnwa June 11, 2023.

A na-atụ anya na onye isi ala, osote onye isi ala, Gọvanọ na osote Gọvanọ ahọtara ga-arụ ọrụ afọ anọ, malite n'ụbọchị ha rigoro ọkwa n'ọchịchị. Otú ọ dị, enwere ike dochie ha ma ọ bụrụ na a chụrụ ha, gbaa arụkwaghịm, ma ọ bụ nwụọ. Osote onye isi ala ma ọ bụ osote Gọvanọ ga-ewere ọrụ n'ụdị ọzọ ahụ.

N'ihe gbasara ndị omebe iwu a họtara ac, a na-atụkwa anya na ha ga-eje ozi afọ anọ ma ọ bụrụ na a nọọ iyi na mmalite nke nnọkọ iwu. Ọburu omebe iwu a họtara site na n omebe iwu a họtara di iche (bye election) o ga akwusi oru na mmalite nke nnọkọ iwu. Enwere ọzọ ebe onye omebe iwu nwere ike ọ gaghi enwe ike imezu oge ha, dika ma ọ bụrụ na ọ nwụọ, ọtụtụ ndị ntuli aka na mpaghara ha na-echeta, ma ọ bụ mara ya ikpe n'ụlọ ikpe mpụ.

Ọ bụrụ na e nwere ohere, ụlọ ọrụ Independent National Electoral Commission (INEC) na-ahụ maka ime ntuliaka n'ime ụbọchị iri itoolu jiji mejuputa ọkwa ahụ.

Ntuli aka di okè di oke mkpa na obodo onye kwuo uche ya, ọ bụ ezie na ọ bughị nani na-ekwe nkwa nke ụmụ amaala na-emetuta ime iwu ma ọ bụ ọchịchị di mkpa. Otú ọ di, ha na-ekwe ka ụmụ amaala na-ahoro ndi ndu ha ma na-arusi ọrụ ike na-eme mkpebi. Ọ di mkpa ilele anya. ntuli aka di ka ohere jiji nye ụmụ amaala ike, kwalite ntinye aka nke oma, na ikwalite echiche nke ọrụ n'etiti ndi isi a họtara ahọtara.

N'iga n'ihu, ọ di mkpa jiji hu na ụmụ amaala na-anogide na-arụ ọrụ ma na-eme ka ndi nnochiteanya ha họtara na-aza ajuju. Site na itinye aka na ndoro ndoro ọchichị, ụmụ amaala nwere ike inye aka n'ikpuzi atumatu gọmentị ma hu na a na-eji ihe onwunwe obodo eme ihe.

Ighota ikike na oru anyi di ka umu amaala

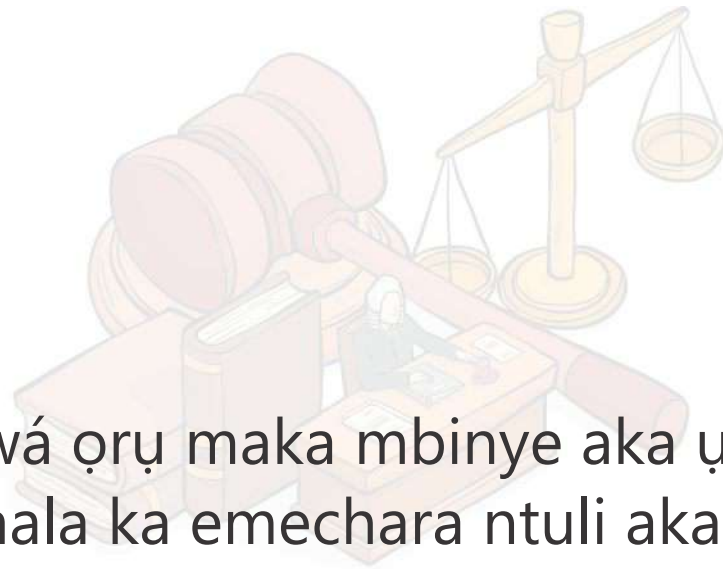
Umu amaala nwere ikike na oru, gunyere ikike isonye na mkpebi ndi na-emetuta obodo ha. Isonye o bughị nani na o bara uru maka ochichi onye kwuo uche ya kamakwa o na-eme ka mgbanwe di mma n'ime oha mmadu ma na-enye umu amaala ike. Mmekorita umu amaala na-arusi oru ike di oké mkpa n'oge na n'etiti ntuli aka, a pukwara ime ya site na uzọ di iche iche di ka ulọ oru mba, mmeghari ozo, na nyiwe ntaneti.

Iji hu na iza ajuju, umu amaala ga-arusi oru ike na usoro ndoro ndoro ochichi. Ha nwere ike icho onye isi na-ahu maka oru ma jide ndi nnochiteanya a hoputara ahoputa maka nkwa ha. Ka ochichi onye kwuo uche ya ka o ruo oru nke oma, umu amaala na-etinye aka na ndoro ndoro ochichi kwesiri itinye aka n'akuku niile nke mkpebi ndoro ndoro ochichi, gunyere usoro ntuli aka, iwu udo, na iwu iwu.

Taa, umu amaala na-ebute uzọ ewete mgbanwe site n'iji uzọ ohuru nke nsonye na nnochite anya. Ha na-achọ nchikwa di ukwu n'ahu ndi nnochiteanya, iba uba nke goomentị na egosiputa oru ha na aru, na ntinye aka bara uru karja naanị itu vootu na ntuli aka. Site n'enyemaka nke nkà na uzu, otutu umu amaala nwere ike ugbo a na-ekwuputa echiche ha na mkparita uka oha na eze nwere ike imeputa atumatu na nsonaazu ndoro ndoro ochichi. Nke a na-amubawanye oké umu amaala na ochichọ maka njiko chiri anya n'etiti umu amaala na ndi ndoro ndoro ochichi na-emeputa ohere maka mgbanwe usoro, karisja na ime obodo.

Umu amaala kwesiri ighota ike ha nwere ma soro na-arusi oru ike n'ikpuzi obodo ha na atumatu ndi na-emetuta ndu ha. Umu amaala nwere ike iweta mgbanwe bara uru ma hu na a na-anu olu ha site na itinye aka na ndoro ndoro ochichi.

Ngwá ọrụ maka mbinye aka ụmụ
amaala ka emechara ntuli aka na
ijidekwa gọọmentị.

**Iwu nnwere
onwe nke ozi**

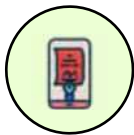
**Akwụkwọ ikike
ụmụ amaala**

Ntị Ọha

Ụlọikpe

**Arịrịọ
n'ịntanetị**

**Nzuko
Obodo**

Ndi Mmadu|Amaala Na Jide Government Ntuta Site Nweta Na Iwu Nnwere Onwe Nke Ozi (FOI)

Iwu nke nnwere onwe ozi nke Naijiria bu nke 28 Mee 2011, bu onye chiburu obodoss Goodluck Ebele Jonathan banyere aka na ya dika iwu na-ekwe ka oha na eze nweta ndeko na ozi. Nke a na-eme na ngalaba oha. Akwukwo nke iri atọ na abuo ahụ na-achokwa ichekwa ndeko na ozi oha na eze maka odimma oha ma chebe ndi oru oha ka a taa ha ahuhu ma o bu gbaa akwukwo maka ikpughe ufodu udi ozi goomentị na-enweghi ikike. N'okwu mmalite ya, iwu ahụ kwuru nkenke. - Iwu iyi mee ka ndeko oha na ozi di na ya n'efu, nye ohere oha na eze na ndeko na ozi oha, chebe ndeko oha na ozi ruo n'oke kwekoru na mmasi oha na nchekwa nke nzuzo onwe onye, na-echebe ndi oru oha na-eje ozi na nsonaazu ojoo nke ikpughe ufodu udi ozi goomentị na-enweghi ikike ma guzobe usoro maka mmezu nke ebumnuche ndi ahụ na; maka ihe ndi metutara ya. Site n'okwu a di n'elu, o doro anya na iwu FOI na-emebi iwu ndi di ka Iwu nzuzo nzuzo na Criminal Code nke na-akwado iwu megide nkwuputa oha na eze na-enweghi ikike. N'ezie, dika iwu nke Federal Republic of Naijiria, usoro iwu nnwere onwe nke ozi kariiri nke iwu o bu la di gbasara ikpuchi na ikpughe ozi oha na Nigeria.

NDUMODU maka otu esi eji iwu nnwere onwe nke ozi (FOI)¹

Mee nyocha gi

Mee nyocha gi: Nke mbu, arijo iwu nnwere onwe nke ozi kacha aga nke oma na-iji out ihe aka, nyocha nke oma na nke kwu oto. Ekwesiri iji ya naani irio akwukwo na-abughu nke oha. Tupu itinye akwukwo arijo FOIA, i ga-eme nyocha iji choputa udi akwukwo i na-achọ, ndi ulọ oru nwere ike inwe akwukwo ndi ahụ, na ihe ndeko goomentị gbasara odimma gi adilarị na ngalaba oha. Mgbe choputara na udi akwukwo i na-achọ adighi na ngalaba oha, ikwesiri ichoputa udi akwukwo, ma o bu isiokwu ndeko nke ichoro icho. Ngalaba ngalaba na ulọ oru niile no n'okpuru iwu FOIA. Iwu FOIA kpuchiri ogbakọ ogbakọ na ulokpe, nke putara na i nweghi ike izipu arijo FOI n'aka ulokpe ma o bu National Assembly. Degara akwukwo ozi gi onye isi ulọ oru ngalaba i na-edegara.

Dee akwukwo arijo FOI gi

Arijo FOIA na-ewere udi nka di nka n'oge a. N'ichoputara ozi i ga-arjo n'aka ulọ oru, i di njikere ideputa arijo FOIA. Zipu akwukwo ozi gi, horo ulọ oru ziri ezi site na ichoputa ulọ oru goomentị obu n'okpuru FOIA, ma ruo oru a kapiri onu & nke ezubere icha. Ulọ oru niile na-anabata arijo site na ozi nzi ozi. Otutu ulọ oru na-anabatakwa arijo faksi ma o bu email zitere. Ufodu ulọ oru nwere udi ntinye akwukwo n'intaneti.

Nyefee akwukwo ozi arijo FOI gi

Nyefee arijo gi n'aka ulọ oru goomentị ndi no n'okpuru iwu FOIA (FOI na-emetuta ma steeti ma goomentị etiti), wee meputa arijo akowaputara na ebumnuche. Ulọ oru niile na-anabata arijo site na ozi nzi ozi. Otutu ulọ oru na-anabatakwa arijo. Arijo nke faksi ma o bu email zitere. Ufodu ulọ oru nwere udi ntinye n'intaneti.

¹ <https://ymonitor.org/request-guide/>

Sochie leta arịrịọ FOI gi

Ozugbo i mejuchara arịrịọ gi, ọ dị oke mkpa idobe ozi di mkpa di ka ụbọchị ezigara, ụlọ ọrụ ma ọ bụ akurungwa, isiokwu, nomba nsochi ụlọ ọrụ, ụbọchị na ọdịdị nke ọ bụla sochirinụ akwụkwọ ozi ụlọ ọrụ, gụnyere ozi ekwentị na email. Ozi a nwere ike idị mkpa maka ajujụ nleba anya, mkpesa, na igba akwụkwọ na enyemaka iji zere izipu arịrịọ oyiri.

Mgbe i nyefere arịrịọ FOI gi, egwuregwu echere ga-amalite. N'okpuru iwu, ụlọ ọrụ ga-ewepụta mkpebi ikpeazụ n'ime ụbọchị asaa (7) azumaghia, mana otụtụ ụlọ ọrụ FOIAAct nwere nnukwu ndekọ nke arịrịọ na-echere.

Azịza nye akwụkwọ ozi arịrịọ FOI gi

I ga-enweta nzaghachi - akwụkwọ ozi nkwenye ma ọ bụ kwuo ihe ndekọ nke arịrịọ maka ihe nwere ike igbu oge nhazi arịrịọ gi, ma ọ bụ enwere ike imepụta akwụkwọ ndị ahụ n'uju ma ọ bụ n'akụkụ (megharia). Ha nwekwara ike jụ ikwenye ma ọ bụ jụ ọadịdị nke ndekọ ahụ, ma ọ bụ jụ arịrịọ maka usoro ihe kpatara ya - Ọ bụrụ na ajurū gi, i nwere ike ikpebi iriọ mkpesa site n'imepụta akwụkwọ mkpesa na iziga ya na ụlọ ọrụ ahụ. Enwere ikike igba akwụkwọ maka ntọhapụ nke akwụkwọ n'ụlọ ikpe Federal.

Jiri Iwu FOI mee ihe nke ọma

Iji jiri ozi ezitere gi mee ya, biko mee ya nke ọma. Rịọ ikike ma ọ bụrụ na i ga-ebiputaghachi akwụkwọ ezigara gi (ma ọ bụ ma ọ dịkarịa ala inakwere isi mmalite). N'agbanyeghi na eziterela gi ozi ahụ, ikike nwebiisinka ka ga-abụ nke ndị ikike metụtara ma ọ bụ onye ọ bụla nyere ha ya.

Aha gi

Adreesi gi

Nomba ekwentị gi

Adreesi ozi intanetị gi

Ubochi

Onye na-ahụ maka nnwere onwe nke ozi,

(I nwekwara ike ịhọrọ ịdegara onye isi ụlọ ọrụ ahụ akwụkwọ ozi ahụ, ya bụ: odeakwụkwọ na-adigide adigide, n'ihe gbasara Ministry; Director-General, n'ihe gbasara Agency; ma ọ bụ Onye isi nchikwa, n'ihe banyere nke ụlọ ọrụ ọha)

Aha Ụlọ Ọrụ Ọha

Adreesi ụlọ ọrụ ọha

Ezigbo onye na-ahụ maka nnwere onwe nke ozi,

Ngwa maka ozi / ndekọ / akwụkwọ n'okpuru lwu nnwere onwe nke ozi

N'ikwekọ na lwu nnwere onwe nke ozi, 2011, a na m etinye akwụkwọ maka mbiputa akwụkwọ ndị a:

1. Nnọkọ nke nkeji nke nzukọ nke komitii na-eme atumatu nke Ministry of Internal Affairs, nke e mere na Mee 28, 2011, bụ nke e mere mkpebi izuta komputa 250 maka ndị isi nke Ministry.
2. Mpempe akwụkwọ ozi niile, gụnyere email, n'etiti ndị ọrụ nke Ministry of Information na ụlọ ọrụ a maara dị ka Blue Skies International, site na Jenụwarị 1, 2011 na June 30, 2011, na-eduga na mbinye aka nke Memorandum of Understanding ubochi July 1, 2011.
3. Ndepụta ngwa niile maka nkwenye atumatu ụlọ na ikike nke Ministry of Urban Planning nyere n'etiti Mee 29, 2007 na Mee 28, 2011. Ndepụta ahụ kwesiri igosi aha onye na-arịọ arịrịọ, ubochi nke ngwa ahụ, ubochi enyere ngwa ahụ, ụdị ụlọ a kwadoro na ego a kwurụ na iwu na iwu nke onye ọ bụla na-achọ.

M ga- ekele gi ma ọ bụrụ na i nwere ike ịnye m foto nke akwụkwọ ndị a.

Ọ bụrụ na ịhọrọ nkọwaputa ọ bụla gbasara ngwa a, biko egbula oge ịkpọtụrụ m site na ekwentị (nomba ekwentị gi) ma ọ bụ site na email (adreesi email gi).

Ana m atụ anya ịnata akwụkwọ ndị a ngwa ngwa na, n'ọnọdụ ọ bụla, n'ime ubochi asaa nke nnata ngwa a, dị ka odi na lwu nnwere onwe nke ozi, 2011.

Onye nke gi,

Mbinye aka

Aha gi

² <https://mediarightsagenda.org/sample-freedom-of-information-request-letter/>

Ndị Mmadụ Na Jide Government Nke Nsuta Nke Ọzọ Nụrụ

Ọha Ọhaneze bụ nnọkọ oghe nke ndị omebe iwu, ụmụ amaala, ndị otu dị iche iche, na ndị ọrụ gọọmentị jiri kparịta ụka, na-eme atumatu maka iwu a chọrọ n'ụlọ omebe iwu. Ọ na-enye ohere inweta ohere. O na-enye aka imara uche dị mmadụ mgbasara iwu obodo na amuma omebe iwu dị oke mkpa ma ọ bụ iwu a tụtụ anya na-emetuta otutu ụmụ amaala, dị ka ntulegharị iwu ma ọ bụ mmefu ego kwa afọ. Ọ na-enye ohere ka otu ụmụ amaala kwuputa ọdịmma ha n'aka ndị omebe iwu. Nge ntị ọha chọrọ mkparịta ụka mepere emepe na nkwanye ùgwù n'etiti ndị omebe iwu, ndị ọrụ gọọmentị, ndị metụtara na ụmụ amaala.

Ụmụ amaala nwere ike itinye aka ma mee mgbanwe dị ukwu n'oge na mgbe a na-ege ntị n'ihu ọha. Nke mbụ, n'oge a na-ege ntị n'ihu ọha, a nwere ike idebe akwụkwọ akụkọ na-egosiputa ihe ndị dị mkpa nlebara anya ngwa ngwa na ngalaba ka ehichapụ. Kọmitii ahụ ga-ekwe ka nkwaputa ọhụ maka ndị na-egosi mmasi. Ndị nwere mmasi, otu na nzukọ nwere ike izipu Memorandum ha na site na intanetị.

Gịnị bụ uzo ndi mmadu|amaala ga-esi sonye na ige ntị ihu ọha?

- 01 Chọọ ozi n'akwụkwọ akụkọ, mgbasaa ozi telivishọn, mgbasaa ozi redio, ma ọ bụ nyiwe mgbasaa ozi ọha jiri mara mgbe na ebe a ga-eme ndokwa ige ntị ọha.
- 02 Mara maka lwu ahụ a ga-atule ma nweta akwụkwọ iwu ahụ (Na Mgbako Mba ma ọ bụ Ụlọ Nzukọ Ọchịchị)
- 03 Ọ́ se ìdánimọ̀`àwọn ọ̀rọ̀ tó ọ́ se kókó kí o sì ọ́ se àgbékalẹ̀`àwọn ìmọ̀ràń rẹ̀ ní ìbámu pẹ̀lú àwọn ọ̀rọ̀ náà. O tún lè ọ́fíkún ọ̀rọ̀ kan tí o rò pẹ́'ó yẹ kí o kojú èyí tí wọn kò fi kun tẹlẹ̀.
- 04 Kwadebe akwụkwọ ndetu na-akwaputa echiche gi na ndumọdụ gi. Nyefee akwụkwọ n'ihu ọha.
- 05 Gaa na nnọkọ ọha ma gosi echiche gi.

Ikwado ndị mmadụ | Amaala na-arụ ọrụ ọ bụla?

Ee, site n'ikwado okwu, ime ihe ike, ibinye aka n'akwụkwọ mkpesa, ngaghari iwe n'udo, na itinyekwu aka n'ikwado ndị omebe iwu chọrọ.

Memorandum Template

Template Memorandum a bụ ntuziaka iji nyere gi/otu gi aka n'ideputa akwụkwọ ozi.

Aha/Aha nhazi

Adreesị

Nomba ekwentị / adreesị email

Okwu mmalite

Nke a kwesiri ikpuchi ozi gbasara gi / otu gi / nzuko gi, ihe kpatara gi / otu gi / nzuko gi ji nwee mmasi na iwu ahụ, gosiputa isi okwu na ndumodu. I kwesikwara ikwuputa ihe kpatara mgbanwe ahụ a choro ka o di mkpa. O buru na i chere na mgbanwe ahụ di mkpa, o bughị ihe di mkpa, i nwekwara ike ikowa ya ma kwaa ihe mere i ji kwenye na o dighi mkpa.

Ndumodu: Mee ka o di mfe ma kwu oto ruo n'oke.

Arumuka na Nkwanye

Nkebi a ga-enwe gi / otu gi / nzuko gi choro mgbanwe / arumuka maka / megide akwukwo iwu ma o bu okwu. Iwu iwu ma o bu iwu a tury aro.

NDUMODU: Jide n'aka na i ga-ehota/kpoo akuku ndi di mkpa iji wusie gi ike arumuka.

Mmechi

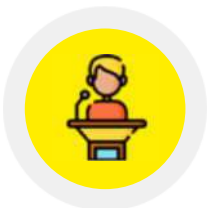
Nkebi a na-achikota gi / otu gi / onodu otu gi yana ihe kpatara komitii di mkpa ga-eji were ndumodu gi.

Ndumodu Na-Egosiputa Ihe Na Oha

Ekele

Malite na inakwere ndi omebe iwu na ndi ozọ metutara (nke a nwere ike igunye ulọ oru goomentị nọchitere anya, ndi na-ahụ maka mgbasaa ozi, mgbasaa ozi na umu amaala ndi ozọ) nọ na nnokọ oha na eze. Otú ọ dị, ọ bụrụ na i nweghi ike ikweta ekele nke oma, ọ di mma inye naanị onyinye. Ekele izugbe si: "kwe ka m guzoro n'usoro iwu emebelari" ma ọ bụ "kwe ka m guzoro na protocol di adi."

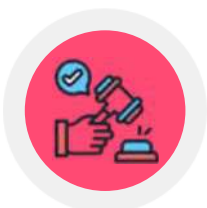
Kwuo onwe gi na nzuko/otu

Kwuo aha gi, otu gi, na ebe esi. Ọ bụrụ na i na-ekwu maka onwe gi, aha gi ga-ezuru gi.

Kwuoputa okwu ahụ nkenke

Kwuoputa okwu ahụ nkenke, na-ezo aka na nkebiokwu, ngalaba, ma ọ bụ mpaghara di na Memo gi. Deputa ndumodu i chorọ. Nnunu na-enwekari ndeputa di ogologo nke ulọ oru ahaziri ikwu okwu. Mee ka ngosi gi di mkpumkpu ma di mfe. Mgbe ufodu, iji hu na nsonye di, n'etiti nkeji ato na isee (3-5mins) nwere ike ikwenye onye ọ bula na-ekwu okwu. Lekwasị anya na isi arumuka na ndumodu gi.

Mmechi

Kelee ndi omebe iwu na ndi na-ege nti maka ige nti. Ewere okwu nkwalite mechee. Ihe atụ bụ: "Enwere m olile anya na komitii a ga-atule ntinye akwukwo niile di na ndetu anyi wee nye ndi Naijiria iwu nke anyi niile nwere ike iji anya isi."

Ịkwado Ndi Mmadu|Amaala Na Jiko Government Site Nkuko Obodo

Ogbako nzuko obodo bu nzuko oha na eze na-emeko ihe n'ihe gbasara ihe ndi na-amasi mmasi. Kemgbe otutu afo, nzuko obodo bu ngwa oru di mkpa maka ime ka umu amaala mara banyere ihe ndi na-aputa, nlele ebe obodo na-eguzo n'ufodu isiokwu ma na-eje ozi di ka ebe a na-achoputa na mejuputa ngwota maka nsogbu. Nzuko ndi a na-ejekwa ozi di ka uzọ di mma isi na-ezigara oha na eze ozi, na-emeputa mgbasa ozi, na-amali malite mgbali nkwardo mpaghara site n'ichikota na ihazi nkwardo obodo na ichoputa ndi mmadu n'otu n'otu na otu maka mmekorita na mmekorita n'odinihu.

Ihazi Nzuko Nzuko Obodo

NTUPU
01

Deputa komitii na-eme atumatu

Uzo di mma isi mee ka ihe omume gi nwee oganihu di ka o kwere mee bu imekorita mmekorita na otu di iche iche na ndi mmeko na obodo, ma soro ha na-eme atumatu na ijide ihe omume gi. Mmekorita ndi a ga-ebuli gi elu na nzuko obodo gi ma mee ka oha na eze mara na nlebara anya.

NTUPU
02

Nyochaa njirimara puru iche nke obodo gi

Tupu ihazi nzuko obodo gi, o di mkpa ighota nsogbu puru iche nke obodo gi, ihe ima aka na ohere maka mgbanwe. Nyochaa data mpaghara site na isi mmalite di iche iche wee meputa profailu obodo dabere na ihe si ike. Ozi a ga-enyere gi aka ima ka esi etinye uche na mkparita uka ma nye mmemme gi na ihe ngosi gi ntukwasị obi.

NTUPU
03

Choputa ebumnobi gi

O nweghi ogbakọ nzuko abuo yiri otu. Odinaya, usoro na ebumnobi nzuko gi ga-adabere na mkpa na mkpa gi na ndi mmeko gi achoputala. Dika omumaatu, ebumnobi gi nwere ike ibu naani igwa ndi otu obodo banyere nsogbu d i n'ime obodo ha. Ogbe ndi ozo nwere ike choo ka nzuko obodo ha buru ebe a na-akpo oku maka oru, di ka iba uba oru nlekota ahuike, agumakwukwo ma o bu ihe eji enyere ndu aka.

Na-Eme Nzuko Nzuko Obodo Gi

Imalite Nzuko Gi

Iji hụ na mmemme na-aga nke oma, kenye ndi otu obodo na ndi oru afọ ofufo n'oru di iche iche.

Nhazi: Ufodu ndi kwesiri ibiarute n'isi ututu iji hụ na edobere ebe a ga-anọ (di ka ogige obodo, ulo nzuko ma o bu obuna n'okpuru osisi) nke oma na ime mgbanye o bu na n'ime oge ikpeazu. Maka nnukwu nzuko, i nwere ike idi mkpa nwee usoro uda, gunyere igwe okwu tebul maka ndi panelists, Obere nzuko, yana ndi bjara iri abuo na isee ma o bu ole na ole, na-arụ oru nke oma na nhazi okirikiri.

Tebul nbanye/ndebanye aha: O ga-adị mkpa ka i dozie tebul nbanye, ebe i nwere ike inakota aha na ozi kontakti maka onye o bu na-abia nyefe ihe. Cheta inwe mpempe akwukwo nbanye di iche iche, otu maka ndi na-ege nti n'ozuzu na otu maka ndi otu mgbasa ozi. Ozi a ga-aba uru ka i na-eme ihe omume gi na-eme atumatu ma na-eme atumatu nzuko n'odinihu.

Ihe odide: N'elu tebul nbanye, i nwere ike inwe ebunaobi na ozi ndi ozọ, yana ngwa ngwa maka ndi nta akuko. O buru na i na-eme atumatu maka ikoro ufodu akwukwo, nwee mbiputa di.

Nzukwu abuo: Iduzi Nzuko Gi

Nzuko a kwesiri ibido na nnabata na mmeghe nke ndi na-ahazi Nzuko Obodo ma o bu komitii nhazi. Nnabata na okwu mmeghe ekwesighi ibu ihe kariri nkeji ise ma kwaa nzube nke nzuko ahụ, nabata ndi obia ma webata onye nhazi. Onye nhazi ga-amalite Nzuko Obodo na obere okwu mmeghe nke okwu ndi a ga-atule, ntuleghachi usoro na okwu mmalite nke Okà Okwu nke o bu. O na-adikari mma ka ndi niile na-ekwurita okwu na-ekwu okwu na nke o bu ga-enwe nkeji ato iji zaa ajuju sitere na onye nhazi. Mkpaita uka panel dum ekwesighi idi ogologo oge karia nkeji iri ise. Mgbe mkpaita uka panel gasiri, onye nhazi kwesiri imalite ajuju na oge aziza. Onye nhazi ga-ekele onye o bu maka obibia. Gbaa ndi bjaranu ume ka ha mee nzukwu mbu - naani otu ihe, n'agbanyeghi obere obere. Gbaa ndi na-enwe mmasi idu ndu, ndumodu na ihazi ka ha kpokota obere igwe iji mee ihe ndi ozọ na-emeko ihe onu. Nye ozi kontakti maka ndi choro iji soro mgbe nzuko ahụ gasiri.

Nzukwu ato: Hazie ajuju onu mgbasa ozi

Hapu oge zuru oke mgbe mkpaita uka gi gachara maka ajuju onu mgbasa ozi. N'ozuzu, i ga-eweputa nkeji iri ato ka oge ajuju na aziza gwuchara iji hazie ajuju onu n'etiti ndi otu mgbasa ozi na ndi onu na-ekwuchitere gi. N'otutu oge, mgbasa ozi ga-ario ajuju onu tupu oge eruo, yabu jide n'aka na mmadu na-adı mgbe niile iji dozie ariri maka ajuju onu mgbasa ozi.

Mgbe Mgbakpụta Ga-Eme: Ihe ! Ga-Eme Ọzọ

Mgbali gi anaghi ejedebe na nzuko obodo. N'otutu onodu, nzuko a na-arụ ọrụ di ka ihe na-eme ka atumatu na atumatu ga-eme n'odinihu. Iji mezuo ebumnuche gi n'ezie, i ga-achọ ime otutu usoro nleba anya n'ime izu ole na ole ka emechara omume.

Mee Nkwaputa

N'ihe na-erughi izu abuo ka nzuko obodo unu gachara, kpokotaghachi ndi bu isi ndi tinyere aka n'ihazi ihe omume ahụ ka ha kwurita otu o si mee. Kwuritanu ma i mezuru ebumnobi gi na otu i chorọ isi tinye ozi ahụ na echiche ndi putara n'oru n'ime obodo.

Meputa atumatu ime ihe

Mgbe nkowachara ahụ gasiri, deputa ihe ndi sitere na Nzuko Obodo, na-enye nkwa nke nkwa nkenke ma na-achikota nsogbu na ngwota nke ndi obodo na ndi otu na-enye. Chee echiche banyere ihe nzokwu ọzọ nwere ike ibu na meputa atumatu ime ihe. Ufodu echiche enwere ike bu ntunye amuma, mgbasa ozi ma o bu mgbasa ozi mgbasa ozi.

Iji Nzuko Obodo wulite ọrụ nkwado gi

Otu n'ime ihe ndi bara uru i nwere ike imeputa site na nzuko gi bu ndeputa aha na ozi kontakti nke onye o bu la bira. Ebe nchekwa data a nwere ike igho ndeputa nzipu ozi gi maka ihe omume n'odinihu na isi iyi nke ndi nwere ike ikwado na ndi ọrụ afọ ofufo. Ebe nchekwa data ahụ nwekwara ike buru ihe enyemaka iji choputa ndi nwere ike imasi ibinye akwukwo mkpesa maka iga nnoko oha.

Ndị Mmadụ|Amaala Na-Ejide Gọmentị Na Okwu Ha

Arịrịọ bụ ụzọ magburu onwe ya isi meputa mgbanwe bara uru n'ụwa. Ma ọ bụ ihe mgbagwoju anya zuru ụwa ọnụ ma ọ bụ nhoputa obodo dị mfe, akwụkwọ mkpesa nwere ike nweta isi ihe gi ma meputa ezigbo nsonaazụ. Arịrịọ nwere ike idị ka ọrụ siri ike ma dị oke egwu, ọ dị nnọọ mfe imalite. Naanị ihe i ga-eme bụ ịhọrọ ikpo okwu kwesiri ekwesị, dee arịrịọ gi, wee mee ka ndị na-ege gi ntị banye aka na ya.

Chọputa ihe mgbaru ọsọ gi na ndị na-ege gi ntị chọrọ. Arịrịọ ọ bụla nwere ebumnuche dị iche iche, ndị na-ege ntị, na ụdị mgbanwe i ga-achọ ịhụ. Imara ihe ịchọrọ ịgbanwe na onye ịchọrọ iru ga-enyere aka nke ukwuu ka i na-azulite arịrịọ gi.

Ikpo okwu bụ ụzọ i na-esi emeputa arịrịọ gi na ikesa ya.

Ufodu ụlọ ọrụ gọmentị na ụlọ ọrụ na-achọ ọnụ ọgụgụ ufodu nke mbinye aka tupu ha atule akwụkwọ mkpesa. Jide n'aka na i chọputala ụdị ikpo okwu ha kwere na ole mbinye aka i ga-achọ n'ezie tupu imalite.

Họrọ n'etiti intanetị na akwụkwọ mkpesa dabere na mkpa gi kpomkwem

Ekwesị ga-eme ka ndị na-ege ntị ziri ezi na-ahụ ma na-edebanye aha gi. Biputa mbiputa anụ ahụ ma ọ bụrụ na i na-agbalị ịrịọ ndị obodo

Ọ na-adị mfe kari ime ka ndị mmadụ banye aka n'akwụkwọ mkpesa gi ma ọ bụrụ na i nwere ike iweputa ya n'onwe gi ma kọwaara ha ihe kpatara gi. Chee echiche ibiputa akwụkwọ anamachoihe gi ma gosi ọha mmadụ n'onwe gi.

Jiri ikpo okwu dị n'ntaneti mepụta arịrịọ dijitalụ

Enwere ọtụtụ ebe nruorụ weebụ na-ewu ewu nke ị nwere ike iji mepụta arịrịọ. Change.org, GoPetition.com, na iPetitions bụ ntaneti dị mfe n'ntaneti nke na-enye gị ohere imepụta na ikekọrịta arịrịọ dijitalụ. Ha bụ nweere onwe iji, mana ọ nwere oke nhọrọ ma a bịa n'ichebe arịrịọ.

Dị ka Change.org⁴ si kwuo, 'Arịrịọ bụ akwụkwọ ederede na-arịọ ụfọdụ ụdị mgbanwe ma ọ bụ arịrịọ a na-arịọ onye nwe ikike. Inweta ọtụtụ mbinye aka n'aka ndị dị iche iche na-egosi ogo nkwado maka ihe kpatara gị'.

Usoro bụ isi nke imepụta arịrịọ gụnyere:

⁴ <https://guide.change.org/create-a-petition>

Họrọ isiokwu gi

: Nzọụkwụ mbụ n'imeputa arịrịọ bụ ịhọrọ isiokwu bara uru nye gi. Ọ bụrụ na i nwebeghi otu ihe omume n'uche, malite site n'iche echiche banyere ọdịmma gi sara mbara, di ka ọdịmma anụmanụ. Chee echiche banyere otu esi ebelata okwu gi n'ime ihe omume akọwaputara. Cheputa atumatụ maka ọ bughị naanị ihe i ga-achọ ka ọ mee, kamakwa otu esi enweta ihe mgbaru ọsọ ahụ na otu esi elele ihe iga nke ọma ya ịchọrọ ịdọrọ uche nke ndị na-agụ ma mee ka ha kwenye ịbanye na arịrịọ gi. Site n'ịhọrọ isiokwu na-akpali akpali nwere usoro doro anya, i ga-edozi onwe gi maka mkpọsa arịrịọ na-aga nke ọma nke na-enweta ọtụtụ mbinye aka.

Dee isi okwu gi

Isi akụkọ gi bụ ohere mbụ gi iji tinye ndị na-agụ akwụkwọ na arịrịọ gi ma mee ka o doo anya mgbanwe i chọrọ.

Kpọọ aha ebe, otu, ma ọ bụ ndị mmadụ kpomkwem: Ndị nwere ike ịkwado chọrọ ịma ma arịrịọ a ọ gbasara ha ma ọ bụ obodo ha. Ịkpọ aha obodo ma ọ bụ otu ihe metụtara ga-adọrọ uche gi. Chee echiche banyere iji CAPS ma ọ bụ akara edemede (!!!) nke nwere ike a ga-atughari ya di ka isi akụkọ na-akpali akpali, ọ pụkwara ịbụ ihe na-adighi amasị ndị nwere ike ịkwado ya.

Malite na ngwaa omume

Ndị na-agụ akwụkwọ chọrọ ịmata kpomkwem mgbanwe ịchọrọ ime ka ha nwee ike ikpebi ma i ga-abanye akwụkwọ mkpesa gi. Isi isiokwu gi bụ ebe i ga-elekwasị anya na ngwota ya. Okwu omume nkịtị maka arịrịọ bụ "kwusi, chekwaa, machibido iwu, nye, emegide, tinye, malite."

Jiri nko

Nweta nlebara anya ndị mmadụ site n'ime ka isiokwu gi nwee mmetụta uche na ngwa ngwa. Mee ka o doo anya onye ọ metụtara na ihe mere i ji na-eche. Ọ bụrụ na e nwere isi ụbọchị ma ọ bụ nrugide oge na arịrịọ gi, tinyekwa ozi

Họrọ onye na-eme mkpebi gi

Onye na-eme mkpebi bụ onye nọ n'okwá ikike nke nwere ikike inye aka mejuputa mgbanwe i na-achọ. Nke a nwere ike ịgụnye onye ndorọ ndorọ ọchịchị, onye na-eme ihe, ma ọ bụ onye na-azụ ahịa. Ozugbo i nwere ihe mgbaru ọsọ a kapiri ọnụ maka arịrịọ gi, i nwere ike ịchọputa onye a (ma ọ bụ ndị mmadụ) kwesiri ịbụ. Dika ọmụmaatụ, ndị isi a họtara ahọtara nwere ike inye aka na okwu gbasara iwu, ebe onye isi azumahia nwere ike inye aka mee mgbanwe na mpaghara nzuzo.

Chikọta ozi gbasara onye ahoputara i ga-etinye na arịrịọ ahụ

Site na itinye adresị email maka ndị na-eme mkpebi ziri ezi, i nwere ike ime ka ha mara maka arịrịọ gị ma nye ndị na-agụ akwụkwọ obi ike na arịrịọ gị nwere ike imeri.

Họrọ ndị mmadụ, ọ bughị otu ma ọ bụ otu

Họrọ ndị mmadụ, ọ bughị otu ma ọ bụ otu

Họrọ onye na-ahụ maka ọrụ ozugbo

Ọ ka mma ka i lekwasịrị anya ndị nwere ike inye gị ihe ichọrọ karịa ka ndị isi, ndị ọha na eze.

Kwuo akụkọ gị

Ịkọ akụkọ dị n'etiti arịrịọ na-aga nke ọma. Eziokwu, ọnụ ọgụgụ, na ngụkọ na-enye aka ịgụnye, ma tūlee ịkọrọ ahụmahụ onye ọ bụla nke na-enyere ndị mmadụ aka n'ụzọ mmetụta uche jikọọ na ihe kpatara gị. Tūlee nhọrọ okwu gị na ụda olu gị na-ezo aka na ya. Ndị na-ege gị ntị lekwasịrị anya. Dịka ọmụmaatụ, i nwere ike ichụ ndị nne na nna ma ọ bụrụ na arịrịọ gị gbadoro ụkwụ n'ihe dị ka ahụike nne ma ọ bụ agụmakwụkwọ nwata. Chee echiche banyere ụkpụrụ ha na ihe ndị ka mkpa na otú ndị ahụ si metụta nsogbu i na-atụ anya idozi. I nwekwara ike ịgụnye vidiyo. Iji jide ndị na-ege gị ntị ntị. Ma i na-adighị mkpa na-emefu a ton nke ihe onwunwe na-akọ a ezi akụkọ. Na a ekwentị igwefoto na ọfọdụ free video edezi software, i nwere ike ibugharị gị onwe gị mmasị na-akpali ndị ọzọ na-eche otú ahụ dị ka i.

Ndị Mmadu|Amaala Na Jikọta Government Nke Nsọ N'ikpe

Naijiria, dị ka onye so na United Nations na African Union akwadola nnukwu akwụkwọ ikike mmadụ zuru ụwa ọnụ nke na-achọ ichebe na ikwalite ikike mmadụ na nnwere onwe dị mkpa. Obi abụọ adighị ya, ịdị irè nke ikike ndị a kwadoro na ngwá ọrụ ndị a na akwụkwọ iwu obodo Naijiria dabere na a nnukwu ogo na ịdị adị nke igwe zuru oke yana ọgwịwụ maka mmanye ha.

Ụlọ ikpe ndị a na-ekere òkè dị mkpa n'ichekwa ikike mmadụ na Naijiria. Ụlọikpe ahụ bụ usoro iwu kachasi mkpa nke e mere ịjị hụ na a na-edebe, na nrube isi n'usoro iwu ndị ruuru mmadụ nke edekọtara n'ụdị dị iche iche nke ikike mmadụ na akwụkwọ iwu.

Mmekọrịta dị n'etiti ịnweta ikpe ziri ezi maka ndị òtù obodo na nchebe ikike mmadụ sitere n'eziokwu na ọ bụ nanị mgbe ndị mmadụ n'otu n'otu nwere ike ịbanye n'ụlọ ikpe ka ha nwere ike ịchọ maka nchebe nke ikike ha bụ isi. N'ikwu ya n'ụzọ ọzọ, usoro iwu na ụlọ ọrụ ndị adị na usoro nwere ike dị ka igbochi ụmụ amaala ịnweta ụlọ ikpe, ndị na-enweghị ike ịchọ mmanye ma ọ bụ nchebe nke ikike ha bụ isi.

Ohere Ndị Mmadu|amaala Na-eji Akwado Usoro Ikpe.

Legal Aid Council of Nigeria⁵

Legal Aid Council of Nigeria na-arụ ọrụ na mba niile ịjị nye ndị na-enweghị nsogbu na-enyo enyo ọrụ iwu n'efu ma na-enye ndị na-enweghị olu olu. Ọhụrụ nke Legal Aid Council bụ iwulite mba Naijiria ebe enwere ohere nha anya ikpe ziri ezi maka ihe ọ bụla n'agbanyeghị ụzọ na ebe a na-asọpụrụ, chebe ma chebe ikike niile.

⁵ <https://legalaidcouncil.gov.ng/>

Nigerian Bar Association Human Rights Institute (NBA-HRI)⁶

Ndị omebe iwu Naijiria na-ebute ụzọ n'ikwalite na nchekwa nke ikike mmadụ, iwu iwu na ezigbo ọchịchị na Naijiria. The Nigerian Bar Association Human Rights Institute (NBA) –HRI e hiwere iji kwalite ma chekwaba usoro iwu, nnwere onwe nke ndị ọrụ iwu, na ikwalite mmanye ikike mmadụ na Nigeria. Ọ ga-akwalite nkwanye ùgwù maka ugwu mmadụ, na itugharị ikike mmadụ n'ime ntuziaka akọwapụtara maka itinye ụkpụrụ ndị ahụ na-arụ ọrụ. Ụlọ ọrụ ahụ na-enye mmemme mmepe nkà na ụzụ ma burụkwa usoro mmepụta ihe onwunwe maka ikwado nkado na òtù ndị na-ahụ maka ndị omeiwu nke Nigeria. Ụlọ ọrụ ahụ nwere oche ọrụ mmadụ na ngalaba nari iri abụọ (120) nke Nigeria Bar Association n'ofe mba ahụ. Ụlọ ọrụ dī n'ọkwa alaka bụ onye osote onye isi oche NBA nke alaka ọ bụla na-elekọta ya.

Ọhụrụ nke Nigerian Bar Association Human Rights Institute (NBA-HRI) Otu obodo ebe a na-akwalite ma na-echekwa ikike mmadụ na nnwere onwe nke ndị ọrụ iwu kwadoro. Otu obodo nwere ohere na-enweghị ihe mgbochi na ikpe ziri ezi na ikike mmadụ na ùgwù nke ndị na-adighị ike na-echebe.

⁶ <https://nbahri.org/>

Ndi Mmadu|Amaala Na
Jide Government Site Na
Akwukwo Ikike Umụ
Amaala

The Citizen Charter bụ nkwekọrịta ederede na-ejikọta n'etiti ndị na-ahụ maka ya (ya bụ ndị na-achị achị na ndị na-achị achị) iji kwalite ọchịchị doro anya na nke a ga-aza ajujụ. Ha bụ ngwá ọrụ maka nzaghachi ọha na eze malitere site n'aka otu ụmụ amaala. Iji jide ndị ọrụ ọha, ndị ndorọ ndorọ ọchịchị na ndị na-ahụ maka ọrụ na-aza ajujụ maka omume ha na arụmọrụ ha n'ihe gbasara ịnye ọrụ, ọrụ ndị e nyere ikike na ọrụ ọha na eze. Iji mezuo nkwa ha na atụmatụ mmepe nke akwụwaputara na ikpo okwu ọha. A na-ezubekwa akwụkwọ ikike ụmụ amaala iji gbaa ụmụ amaala na-arụsi ọrụ ike ume, na-eduga n'inwe mmekọrịta ziri ezi n'etiti ndị ndorọ ndorọ ọchịchị na ụmụ amaala / ndị na-eme ihe nkiri, na ikwe ka a nọ olu ndị ọ na-adighi. Amụma na usoro atụmatụ. Amụma ụmụ amaala na-akwalite ọchịchị na-arụ ọrụ ka ndị na-eme ntuli aka na-amalite ịhọrọ ndị ndu ọ bughị maka "okwu ọma", kama maka "arụmọrụ" ha na ikike iduzi na ịchịisi nwere ike ime na ọkwa dị iche iche na ụmụ amaala nwere ike isonye maka nsonaazụ kacha mma.

Usoro akwụkwọ ikike ụmụ amaala gụnyere usoro ise nke ihe omume gbasaara n'oge nhoputa ndị ochichi na mgbe ntuli aka gasiri.

Usoro ntuli aka tupu nhoputa

Nkeji mbụ- Nhazi nke akwụkwọ ikike ụmụ amaala

Nhazi ahụ gụnyere usoro nyocha nke ngalaba na ọkwa obodo / mpaghara, ọ dịkarịa ala otu ọnwa tupu mmalite nke mkpọsa ntuli aka. A na-akwado akwụkwọ ikike ụmụ amaala ka ọ bụrụ ihe ngosi nke mkpokọta, ịdị n'otu, mkpa nchegbu nke dị iche iche socio-economic otu dị ka ndị ọrụ ugbo, ndị ọrụ, ụmụ nwanyi, ndị ntorobia, ndị ọrụ aka, wdg ma na-agwa ndị ndorọ ndorọ ọchịchị.

Nkeji abụọ - Nzukọ Ndị nachọ ọchịchị

Nzukọ ahụ na-akpokọta ndị niile na-eme ntuli aka maka mkparịta ụka ihu na ihu na ụmụ amaala obodo. Na Forum, a na-ewepụta akwụkwọ ikike ụmụ amaala na aziza sitere n'aka ndị na-eme ntuli aka. Ọnụ ọgụgụ nke ndị nnọchiteanya mgbasaa ozi na nzukọ ndị nachọ ọchịchị dị ezigbo mkpa iji kwalite ihe kpatara ya, gbasaa mgbasaa ozi na ọha mmadụ yana idekọ usoro, nkwekọrịta ndị banyere aka na nkwa na nkwa ndị e mere.

Nkeji atọ - Ibanye aka na akwụkwọ ikike ụmụ amaala

Nke a na-agụnye ibanye nkwekọrịta n'etiti ndị na-eme ntuli aka na ndị na-eme ntuli aka ga-aza ajujụ site na nyocha ọha na-aga n'ihu maka arụmọrụ ha.

Oge ntuli aka gachara

Ihe omume ndị a na-amalite mgbe ndị ọrụ a họtara ahọtara wegbara ụlọ ọrụ ha ma na-agụnye itinye aka na mkpebi ndị omebe iwu jiri kwado ndokwa nke akwụkwọ ikike ụmụ amaala na oke ego.

Nkeji anọ- nlekota oru na nleba anya

Ebumnuche nke ikpo okwu ọha na eze bụ jiri nyochaa n'ezie arụmọrụ nke ndị isi a họtara ahọtara, na-eleba anya na ntinye aka ha tupu ntuli aka ha na atumatu ndị mmadụ na usoro nke akwụkwọ ikike ụmụ amaala.

Nkeji ise-Imeputa akwụkwọ ikike ụmụ amaala

Nke a bụ usoro siri ike ebe ndị CSO kpachara anya na kpachapụ anya na-eweputa mkpọsa nkwado jiri weta nrugide n'ahụ ndị nnọchite anya obodo ka ha wepụta iwu maka ikwado akwụkwọ ikike ụmụ amaala na oke ego.

Uru nke akwụkwọ ikike ụmụ amaala

Akwụkwọ ikike ụmụ amaala na-enyere aka ibelata nrụrụ aka ma kwalite nghọta, nnweta na nzaghachi nke ndị ndorọ ndorọ ọchịchị na ndị ọrụ ọha na eze. Akwụkwọ ikike ụmụ amaala na enye aka ikwesi ajọ omume na omume na-adighi mma nke ndị ọrụ ọha. Ọbuna n'ọnọdụ ndị siri ike, ụzọ okike na nke na-adigide adigide enweela ihe ịga nke ọma n'imezi usoro nkwuputa ọha na nzaghachi. Akwụkwọ ikike ụmụ amaala enye aka kwado ezigbo ọchịchị na iwu dị mma na-akpali akpali inye nghọta na usoro ntuli aka na iguzogide ego na ike anụ ahụ na ndorọ ndorọ ọchịchị.

Mmechi

Ọchịchị onye kwuo uche ya na-eme na etiti ụmụ amaala na ụlọ ọrụ. Dị ka usoro ọhụrụ na nkà na ụzụ, ụlọ ọrụ nnọchiteanya, na usoro ntinye aka na-agbanwe ndorọ ndorọ ọchịchị na ọkwa niile, otú ahụ ka ha ga-esi akọwapụta ụzọ ụmụ amaala na gọọmenti na-esi emekọrịta ihe. Dị ka njikọ omenala nke ọchịchị onye kwuo uche ya. na-egosi ihe irịba ama nke iyi, ihe ọhụrụ na mmepụta ihe na obodo obodo amụbaala. Ma site na imepụta ma ọ bụ iji ụdị ọhụrụ nke ozi na teknụzụ nkwekọrịta ma ọ bụ site n'iji ike nke mmeghari mmekọrịta ọha na eze mee mgbanwe ndorọ ndorọ ọchịchị, ụmụ amaala n'ofe ụwa na-anwa ime ka ọ dị ọhụrụ. Ma ka usoro ikpo okwu na usoro ọhụrụ ndị a na-agbanwe okwu obodo, gọọmenti na ụlọ ọrụ na-enwekarị nnukwu oge na nzaghachi ha na ikike ha ime mgbanwe n'ụdị njikọ aka ọhụrụ a.

Ọchịchị onye kwuo uche ya na-achọsi ike na-ekere òkè n'oge na n'etiti ntuli aka. N'ime usoro nnọchiteanya, a na-emekarị nke a site na nnọchiteanya, gụnyere ma ụlọ ọrụ nnọchiteanya nke mba na, na-arịwanye elu, mmeghari ọzọ na ikpo okwu. na-etinye aka na usoro niile na ọkwa nke usoro ndorọ ndorọ ọchịchị na ime mkpebi, gụnyere na ọrụ dị oke mkpa dị ka usoro ntuli aka, udo- na iwu iwu. Taa, ụmụ amaala na-eme mgbanwe site na imepụta na imepụta usoro ọhụrụ nke nsonye na nnọchiteanya. site na-achọ ka ndị ọzọ na-achikwa ndị nnọchiteanya, ndị ọzọ na-aza ajuju na gọọmenti na ndị ọzọ na-ekere òkè bara uru karịa ntuli aka, ụmụ amaala na-agbalịsi ike imetụta otú e si emepụta atumatu na ndorọ ndorọ ọchịchị ikike ikwupụta echiche ha na mkparịta ụka ọha na eze buru ibu nke nwere ike ime mkpebi siri ike na-emetụta amụma na nsonaazụ ndorọ ndorọ ọchịchị. Nrụgide nabata ntinye aka na-agbanwewanye na ọchịchọ nke ụmụ amaala na-agbanwe agbanwe, yana azughachi azụ megide echiche dị anya n'etiti ụmụ amaala na ndị ndorọ ndorọ ọchịchị ọkachamara na-emepụta. ohere maka mgbanwe usoro n'otutụ mba, ọkachasi na ọkwa mpaghara.

Ihe ndị ọzọ

Change.Org⁷: Change.org bụ weebusaiti na-enye ndị ọrụ ohere imeputa na banyere aka n'akwụkwọ mkpesa iji kwalite ihe dị iche iche na-elekọta mmadụ site na ime ka mmata na imetụta ndị na-eme mkpebi.

Tracka⁸: Tracka bụ obodo ụmụ amaala na-arụsi ọrụ ike na-enyocha mmejuputa ya nke ọrụ gọmentị na obodo ha iji hụ na a na-enyefe ọrụ.

Shine Your Eyes⁹: Shine Your Eyes bụ ikpo okwu na-enyere ụmụ amaala aka ichota ndị isi a họtara ahọtara na-anọchite anya ha n'okwa ọchịchị niile wee jikọọ na ha.

AdvoKC¹⁰: bụ usoro Civic Tech hibere iji nyere ụmụ amaala aka itinye aka, soro na ijide ndị isi ahọtara ịza ajụjụ.

PLAC BillsTRACK¹¹: BillTracker bụ usoro nleba anya iwu iwu "ezigbo oge" nke na-enye ndị ọlọ ọrụ steeti ohere soro iwu iwu n'oge usoro omebe iwu. O dī n'oge o bula site na ngwaorụ o bula nwere njikọ intanetị na-arụ ọrụ.

Africa Check¹²: Africa Check, ọlọ ọrụ nyocha eziokwu na-anaghi akwụ iwu nke kontinent ahụ, nke ndị otu na-ahụ maka odịmma mmadụ na ndị na-enye onyinye na-akwado, hiwere na South Africa na 2012.

FactCheck Hub¹³: FactCheckHub bụ atumatu International Center for Investigative Reporting (The ICIR) bu n'obi iluso ihe na-ezighi ezi n'ime ọha mmadụ. E hibere na Mee 2020 yana isi ọlọ ọrụ dī na Federal Capital Territory - Abuja, isi obodo Nigeria, anyi bụ ndi nweere onwe ha, anaghi ele mmadụ anya n'ihu. nzukọ na-enyocha eziokwu si Africa.

FactCheck Elections¹⁴: Anyi bụ ndi nọrọ onwe ha, ndi na-abughị ndi otu na ndi na-enweghi uru na-enyocha eziokwu. Ihe mgbaru ọsọ anyi bụ isi bụ iji nyochaa nkwuputa na debunk akukọ ụgha gburugburu mmemme ntuli aka na Nigeria site na iji nyocha, data na ngwá ọrụ nkà na ụzụ.

DUBAWA¹⁵: DUBAWA bụ ọrụ nyocha nke nnwere onwe na West Africa, nke Center for Journalism Innovation and Development (CJID) malitere na ọlọ akwụkwọ akukọ kachasi emetuta na otu ndi obodo na West Africa iji nyere aka kwalite omenala nke eziokwu n'okwu ọha. , amuma ọha na eze, na omume nta akukọ. O nwere onunọ na Nigeria, Ghana, Sierra Leone, Liberia na The Gambia.

⁷ <https://www.change.org>

⁸ <https://tracka.ng/#/home>

⁹ <https://www.shineyoureye.org/>

¹⁰ <https://www.advockc.org/>

¹¹ <https://placbillstrack.org>

¹² <https://africacheck.org/>

¹³ <https://factcheckhub.com/>

¹⁴ <https://factcheckelections.org/>

¹⁵ <https://dubawa.org/>

Ulo ọrụ ndị amaala Akurungwa idị uchu

